

**КОВАЛІВСЬКИЙ ЛІЦЕЙ
НИЖНЬОВЕРБІЗЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор ліцею

_____ Оксана БОДНАРУК

Наказ № _____ від _____

ІНСТРУКЦІЯ №31

**Інструкція з охорони праці
для вчителя хімії**

1. Загальні положення

1.1. **Інструкція з охорони праці для вчителя хімії ліцею** розроблена відповідно до Закону України «Про охорону праці» (Постанова ВР України від 14.10.1992 № 2694-ХІІ) в редакції від 20.01.2018р, на основі «Положення про розробку інструкцій з охорони праці», затвердженого Наказом Комітету по нагляду за охороною праці Міністерства праці та соціальної політики України від 29 січня 1998 року № 9 в редакції від 30 березня 2017 року, з урахуванням Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України 25 вересня 2020 року № 2205, відповідно до Наказу Міністерства надзвичайних ситуацій України від 16.07.2012 №992 «Про затвердження Правил безпеки під час проведення навчально-виховного процесу в кабінетах (лабораторіях) фізики та хімії загальноосвітніх навчальних закладів», що зареєстрований у Міністерстві юстиції України 3 серпня 2012 року за № 1332/21644.

1.2. Дана інструкція складена в цілях регулювання безпечного, з точки зору охорони праці, порядку дій вчителя хімії перед початком, під час та по закінченню роботи, а також при виникненні аварійних ситуацій в освітньому закладі.

1.3. Дана інструкція з охорони праці поширюється на вчителів хімії закладу загальної середньої освіти. Робочим місцем викладача хімії є навчальний кабінет та лаборантська, які обладнані штучним освітленням, витяжною шафою, водопроводом, каналізацією, рукомийником та необхідними меблями, хімічним обладнанням та посудом, хімічними реактивами, навчально-методичними посібниками, технічними засобами навчання.

1.4. До виконання обов'язків вчителя хімії допускаються особи, які досягли 18 років, що мають відповідну педагогічну освіту, пройшли обов'язковий медичний огляд, вступний і первинний інструктаж з охорони праці, електробезпеки та пожежної безпеки.

1.5. Учитель хімії повинен знати і дотримуватися даної інструкції з охорони праці, інших інструкцій з охорони праці для кабінету хімії, інструкції з пожежної безпеки в кабінеті хімії.

1.6. Учитель хімії з метою дотримання вимог охорони праці повинен:

- впевнено знати і належним чином виконувати свої посадові обов'язки, інструкції з охорони праці, охорони життя і здоров'я учнів;
- забезпечувати режим дотримання норм і правил з охорони праці під час організації навчання учнів;
- мати чітке уявлення про небезпечні і шкідливі фактори, пов'язані з виконанням робіт і знати основні способи захисту від їх впливу;
- пройти вступний інструктаж і первинний інструктаж на робочому місці з охорони праці;
- керуватися в роботі правилами внутрішнього трудового розпорядку навчального закладу;
- дотримуватися режиму праці та відпочинку, який визначається графіком роботи;
- дбати про особисту безпеку і особисте здоров'я, а також про безпеку учнів у процесі виконання роботи або під час знаходження на території ліцею;

- дотримуватися правил особистої гігієни;
- при пересуванні по території і в приміщеннях користуватися тільки встановленими проходами;
- знати вимоги електро- і пожежобезпеки і вміти користуватися засобами пожежогасіння;
- вміти надавати домедичну допомогу потерпілому;
- виконувати режими праці та відпочинку, встановлені в закладі загальної середньої освіти;

1.7. Під час проведення на заняттях лабораторних робіт з демонстрацією дослідів, викладач хімії повинен знаходитися в кабінеті у білому халаті і взутті без високих підборів.

1.8. Педагог зобов'язаний дотримуватися протипожежного режиму у освітній установі, правил пожежної безпеки, знати місця розташування первинних засобів пожежогасіння, а також порядок дій при виникненні пожежі або іншої НС, напрямку евакуації, вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи вчителя хімії

2.1. Перед початком роботи вчителю хімії необхідно включити повністю освітлення в кабінеті хімії і переконатися в справній роботі всіх світильників. Найменша освітленість робочого місця повинна становити: при люмінесцентних лампах – не менш 300 лк (20 Вт/м²).

2.2. Перевірити справність електрообладнання кабінету хімії: світильники повинні бути надійно підвішені до стелі, мати світлорозсіюючу арматуру; комутаційні коробки повинні бути закриті кришками, корпус та кришки вимикачів та розеток повинні бути без тріщин, сколів, оголених контактів.

2.3. Прослідкувати, щоб поруч з електричними розетками знаходились попереджувальні знаки.

2.4. При помічених несправностях в електромережі, виходу з ладу електролампи чи запобіжника, вчитель хімії повинен повідомити завгоспа.

2.5. Перевірити заземлення технічних засобів навчання (комп'ютера, мультимедійного проектора, проекційного екрана та інтерактивної дошки) та інших електричних приладів.

2.6. Перевірити роботу вентиляційної системи, водопровідної та каналізаційної систем.

2.7. Перевірити наявність та цілісність захисних засобів радіаторів та трубопроводів опалювальної, каналізаційної та водопровідної систем.

2.8. Перевірити справність витяжної шафи в кабінеті хімії. Витяжну шафу слід ввімкнути не пізніше 15 хвилин до початку роботи в ній.

2.9. Перевірити санітарний стан кабінету хімії і провітрити його. Вікна у відкритому положенні фіксувати гачками, а фрамуги повинні мати обмежувачі. Провітрювання слід закінчити за 30 хв до приходу учнів. Переконатися, у тому що температура повітря в кабінеті відповідає вимогам санітарних правил і становить 17-20 °С.

2.10. Переконатися в безпеці робочого місця, перевірити на стійкість і справність меблі, переконатися в стійкості згрупованих документів, а також перевірити наявність у необхідній кількості та справність канцелярського приладдя.

2.11. Перевірити наявність і придатність до використання спецодягу та засобів індивідуального захисту (халат, гумові рукавиці, захисні окуляри).

2.12. Перевірити справність робочих місць учнів та їх готовність для проведення уроку.

2.13. Перевірити наявність у кабінеті хімії аптечки для надання домедичної допомоги та інформацію про номер телефону і місцезнаходження найближчого медичного закладу.

2.14. Перевірити наявність та термін придатності вогнегасників. При необхідності здати вогнегасники з простроченим терміном використання відповідальній особі і замінити на нові. Перевірити наявність піску із совком, вогнетривкого покривала для швидкого гасіння загоряння.

2.15. Перевірити наявність в кабінеті хімії план-схеми евакуації на випадок пожежі та інструкції щодо заходів пожежної безпеки.

2.16. Перевірити наявність необхідного обладнання, хімічних реактивів для проведення лабораторно-практичних робіт.

2.17. Підготувати необхідні до уроку матеріали, лабораторне обладнання та прилади.

2.18. Приміщення кабінету хімії використовується тільки для проведення уроків хімії.

2.19. При виявленні пошкодження приладів і обладнання, вчитель хімії зобов'язаний терміново доповісти директору, а при його відсутності - черговому адміністратору.

2.20. Не слід приступати до роботи, якщо виявлені невідповідності робочих місць вчителя хімії або учнів встановленим в даному розділі вимогам, а також при неможливості здійснити зазначені вище підготовчі до роботи дії.

3. Вимоги безпеки під час роботи вчителя хімії

3.1. При проведенні уроку хімії необхідно підтримувати дисципліну і порядок, уважно стежити за тим, щоб учні дотримувалися всіх вказівок учителя хімії, забезпечити безпечне проведення освітнього процесу.

3.2. Впродовж роботи необхідно тримати своє робоче місце в чистоті і порядку, дотримуватись санітарно-гігієнічних норм і правил особистої гігієни. Не захащувати своє робоче місце і проходи до нього, контролювати вільність проходів між рядами учнів та евакуаційних виходів з навчального кабінету.

3.3. Видати учням, при необхідності, спеціальний одяг (халати), засоби захисту (окуляри, рукавички).

3.4. Перед початком кожної лабораторної роботи, вчитель хімії повинен на початку уроку провести учням інструктаж з безпеки і зафіксувати його проведення в спеціальному журналі (свій підпис в журналі проведення інструктажів з безпеки учні ставлять, починаючи з 9 класу).

3.5. Контролювати правильне виконання учнями вимог інструкцій з безпеки життєдіяльності.

3.6. Під час уроку вчителю хімії забороняється користуватися мобільним телефоном, відволікатись на розмови з іншими працівниками або батьками учнів, залишати учнів у навчальному кабінеті хімії без нагляду і контролю.

3.7. Необхідно стежити за дотриманням учнями в кабінеті хімії правил безпеки, санітарно-гігієнічних норм і правил особистої гігієни, при необхідності робити зауваження учням.

3.8. Стежити за дотриманням учнями дисципліни на своїх робочих місцях, контролювати, щоб учні не використовували в експерименті сторонні предмети, а також не приймали їжу і напої в кабінеті хімії.

3.9. Не допускати присутності сторонніх осіб в кабінеті хімії або лаборантській під час уроку.

3.10. Не допускати застосування несправного електричного освітлення, не робочого персонального комп'ютера, принтера, ксерокса, іншого електричного обладнання, що знаходиться в кабінеті хімії.

3.11. Хімічні експерименти необхідно проводити в тих умовах і порядку, з такими кількостями й концентраціями речовин і приладами, які зазначені в інструкції до їх проведення.

3.12. Усі експерименти, призначені для проведення учнями, повинні бути попередньо виконані вчителем. Хімічні реактиви для експериментів видаються учням у кількостях, необхідних для їх проведення.

3.13. Не дозволяється залишати без нагляду запалені спиртівки, увімкнені електронагрівальні прилади, після закінчення роботи треба негайно вимкнути електроприлади та перекрити водопровідні крани.

3.14. Експерименти, що супроводжуються виділенням шкідливих газів і пари, треба проводити лише у справній витяжній шафі зі справною діючою вентиляцією. Установлені у витяжній шафі прилади, у яких проводять експерименти з легкозаймистими або вибухонебезпечними речовинами, необхідно огородити з боку стулок шафи захисним екраном.

3.15. Під час роботи з кислотами і лугами слід дотримуватися наступних вимог:

- концентровані кислоти, а також аміак необхідно обережно розливати під витяжкою, щоб запобігти травмам;
- для одержання розчинів із концентрованих кислот необхідно лити кислоту у воду, а не навпаки, постійно перемішуючи;
- щоб уникнути опіків порожнини рота, а також отруєння забороняється набирати розчини кислот, лугів та інших агресивних рідин у піпетку ротом. Для засмоктування цих речовин потрібно користуватися піпетками з різними пастками або гумовою грушею;
- під час всіх операцій з кислотами і лугами треба обов'язково застосовувати засоби індивідуального захисту: халат, гумові рукавиці, захисні окуляри, щитки, екрани;
- відпрацьовані кислоти і луги слід збирати в спеціально призначений посуд окремо і зливати в каналізацію тільки після нейтралізації;
- розлиті кислоти або луги необхідно негайно засипати піском, нейтралізувати і після цього прибрати.

3.16. Під час роботи з органічними розчинниками слід бути особливо обережним:

- роботу виконувати обов'язково у витяжній шафі з діючою вентиляцією.

- прилад, у якому демонструють дослід, пов'язаний з небезпекою вибуху, повинен бути захищений екраном із органічного скла. Учитель, який проводить експеримент, захищає очі окулярами або маскою з козирком;
- перед початком роботи з легкозаймистими розчинниками всі пальники, що є у витяжній шафі, де виконується дослід, треба загасити, а електричні нагрівачі вимкнути;
- роботу, пов'язану з небезпекою загоряння, спалаху або вибуху, треба виконувати стоячи;
- нагрівання і перегонку легкозаймистих і горючих органічних розчинників дозволяється виконувати лише на водяній або паровій бані, використовуючи електричні нагрівачі;
- не дозволяється виливати в каналізацію органічні розчинники.

3.17. Під час роботи зі скляними приладами необхідно використовувати скляний посуд без тріщин; не допускати різких змін температури і механічних ударів.

3.18. З метою уникнення опіку при нагріванні хімічних речовин у пробірці або колбі не дозволяється тримати пробірку чи колбу руками, їх треба закріплювати в тримачі для пробірок або в лапці штатива (зажим повинен бути біля отвору пробірки).

3.19. **Вимоги до зберігання хімічних реактивів:**

- основні (запасні) кількості хімічних речовин слід зберігати у спеціальному ізолюваному приміщенні за межами кабінету хімії;
- хімічні реактиви зберігають у приміщенні лаборантської (препараторської) відповідно до строку та умов зберігання, встановлених заводом-виготовлювачем.
- не дозволяється допускати сторонніх осіб та учнів до місця зберігання хімічних реактивів;
- кожен реактив потрібно зберігати в одному, відведеному для нього місці в лаборантській кабінеті хімії;
- не дозволяється змінювати розташування реактивів у сейфі і пересипати із заводської тари реактиви і матеріали токсичної дії;
- зберігання і використання хімічних речовин і матеріалів у кабінеті хімії, що не зазначені в переліку засобів навчання та обладнання навчального і загального призначення забороняється.

3.20. Під час виконання учнями лабораторно-практичних робіт, вчитель хімії здійснює контроль за виконанням ними правил (інструкцій) з безпеки.

3.21. Не дозволяти учням самовільно вставати і йти з місця на уроці без дозволу вчителя хімії.

3.22. Під час роботи за комп'ютером, з принтером або ксероксом дотримуватись правил експлуатації даного обладнання. У процесі роботи дотримуватись режимів праці і відпочинку.

4. Вимоги безпеки по закінченні роботи вчителя хімії

4.1. Після закінчення навчальних занять всі хімічні реактиви, обладнання та посуд обережно прибрати в лаборантську.

4.2. Простежити за збереженням обладнання, перевірити цілісність і стан обладнання та приладів після виконання лабораторних робіт.

4.3. По закінченню роботи відключити всі електричні прилади від електромережі.

4.4. Привести в порядок своє робоче місце, прибрати навчальні та наочні посібники, прилади і лабораторне обладнання, які використовувалися на заняттях, у встановлені місця зберігання.

4.5. Простежити, щоб учні привели свої робочі місця в порядок, та вийшли з класу.

4.6. Не зливати хімічні реактиви, продукти хімічних реакцій і інші рідини отримані при експериментах в каналізацію.

4.7. Відключити витяжну шафу.

4.8. Зняти робочий одяг, рукавички і окуляри.

4.9. Ретельно провітрити кабінет. Закрити вікна, вимити руки і перекрити воду.

Інструкцію розробив

(підпис)

(прізвище, ініціали)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ПК ліцею

(підпис)

(прізвище, ініціали)

З інструкцією ознайомлений (а)

(підпис)

(прізвище, ініціали)

«__»_____2025р.